

KULTURUTSKOTTETS UTLÅTANDE 22/2006 rd

Regeringens proposition med förslag till barnskyddslag och vissa lagar som har samband med den

Till social- och hälsovårdsutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 8 november 2006 en proposition med förslag till barnskyddslag och vissa lagar som har samband med den (RP 252/2006 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning. Social- och hälsovårdsutskottet begärde den 9 november 2006 ett utlåtande om lagförslag 4 av kulturutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringssekreterare Eeva Kangasniemi, social- och hälsovårdsministeriet
- regeringsråd Marja Lahtinen, undervisningsministeriet
- rektor Sirpa Lautjärvi, Auroran koulu
- rektor Mika Saatsi, Kalliomaan koulu
- sakkunnig Päivi Rajala, Finlands Kommunförbund.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås att en ny barnskyddslag stiftas. Syftet med lagen är att garantera att barnets rättigheter och bästa beaktas vid genomförandet av barnskyddet samt att de stödåtgärder och tjänster som barnet och familjen behöver tryggas. Avsikten är att genom lagen främja samarbetet mellan myndigheterna när det gäller arbetet för barns och unga personers välfärd samt att genomföra barn- och familjeinriktat barnskydd. Avsikten är dessutom att förbättra rättsskyddet för barnet och föräldrarna eller vårdnadshavarna i synnerhet vid beslutsfattande som ansluter sig till barnskydd.

I propositionen föreslås även att folkhälsolagen, lagen om specialiserad sjukvård, lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet och namnlagen ändras till nödvändiga delar.

Propositionen hänför sig till statsbudgeten. Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2008 med undantag för lagen om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet, som avses träda i kraft den 1 augusti 2008.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Lagförslag 4

Det fjärde lagförslaget gäller betalningsandelen för hemkommunen för elever som får grundläggande utbildning på sjukhus eller skolhem alternativt är placerade med stöd av barnskyddslagen och får grundläggande utbildning. Syftet med förslaget är att ge kommunerna ekonomiska möjligheter att för alla barn i läropliktsåldern och i förskoleåldern tillgodose den grundläggande rättigheten att få kostnadsfri grundläggande utbildning respektive förskoleundervisning i enlighet med lag. Enligt lagen om grundläggande utbildning är det den kommun där barnet vistas som är skyldig att ordna grundläggande utbildning, det vill säga den kommun där barnet är placerat enligt barnskyddslagen. Dessutom svarar placeringskommunen för de kostnader som överstiger statsandelen. I propositionen föreslås att det ska vara den kommun som har placerat barnet i en annan kommun som svarar för kostnaderna för den grundläggande utbildningen beträffande den del som överstiger statsandelen. Det innebär att den kommun där barnet vistas får ersättning för den grundläggande utbildningen från barnets hemkommun. Kulturutskottet tillstyrker förslaget. I tidigare sammanhang (bl.a. KuUU 10/2005 rd — RP 88/2005 rd) har utskottet förutsatt att det vidtas åtgärder för att placeringskommunen ska få ersättning för undervisning till barn som är placerade där. Utskottet menar att lagändringen medverkar till att barnskyddsåtgärderna tar fasta på barnets bästa.

Kriterierna för avgifter per skoldag inom sjukhusundervisningen är inte samordnade, påpekar utskottet. Det är viktigt att avgiftskriterierna utreds.

Ofta går det så att barnen i skarven mellan sjukhusundervisning och normal undervisning inte får tillräckligt mycket stöd. Det är viktigt att satsa mer på övergångsfasen för att skolgången ska kunna fortsätta så friktionsfritt som möjligt trots att förhållandena har förändrats. Det kräver samarbete mellan skolorna och förutsätter att ex-

pertisen på sjukhusutbildning anlitas i styrningen.

En arbetsgrupp har utrett verksamhetsmöjligheterna vid och finansieringen av sjukhusskolorna. Utifrån arbetet startade utvecklingsprojektet SAREKE 2005 och det pågår fortfarande. Det pågående arbetet för att förbättra sjukhusundervisningen är viktigt, framhåller utskottet. Ett multidisciplinärt, samordnat och väl styrt samarbete främjar barnens rättigheter. Målet bör vara att barn med behov av särskilt barnskydd har lika möjligheter i hela landet.

När barn placeras i en annan kommun är det av största vikt att den undervisningsansvariga aktören i god tid får reda på saken. Då kan stödåtgärderna ordnas utifrån elevens behov. En förutsättning för detta är att kommunerna och förvaltningarna satsar mer på samarbete.

Lagförslag 1

Social- och hälsovårdsutskottet har begärt utlåtande av kulturutskottet om det fjärde lagförslaget. De sakkunniga påpekade också vissa saker i det första lagförslaget och utskottet framför därför också följande synpunkter.

I 9 § (Stöd för skolgången) föreslås att kommunen ska ordna skolpsykolog- och skolkuratorstjänster som ger elever inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen tillräckligt stort stöd och tillräckligt mycket handledning för att förebygga och övervinna sociala och psykiska svårigheter som hänför sig till skolgången och elevernas utveckling. Tjänsterna ska även främja en utveckling av samarbetet mellan hem och skola. I detaljmotiven sägs att lagen får liknande bestämmelser om stöd för skolgången som i 7 § 2 mom. i den gällande barnskyddslagen. I motiven sägs vidare att den föreslagna bestämmelsen i sak motsvarar det gällande 7 § 2 mom. utom att där talas om motsvarande service i stället för om skolpsykolog- och skolkuratorstjänster.

Kulturutskottet understryker att det inte är tänkt att läget ska förändras beträffande utbildningen på andra stadiet heller. Enligt gällande

lag kan tjänster enligt barnskyddslagen, inbegripet kurators- och psykologtjänster, ordnas för elever inom yrkesutbildningen och i gymnasiet. De här kostnaderna ingår inte i rätten till statsandelar. Det är viktigt att kommunerna i förekommande fall kan ge elever på andra stadiet den här typen av service, framhåller utskottet.

Lagen om grundläggande utbildningen har inga bestämmelser om kommunal skolverksamhet eller kommunala skolor. Kommunerna är skyldiga att ordna undervisning, men därutöver ordnas förskoleundervisning och grundläggande utbildning av staten och privata utbildningsanordnare med tillstånd. Skyldigheterna för utbildningsanordnarna och rättigheterna för eleverna enligt lagen om grundläggande utbildning gäller alla utbildningsanordnare och deras elever på lika villkor. Skolkurators- och skolpsykologtjänsterna kunde lämpligen regleras så att alla elever har rätt att få tjänsterna oavsett vem som ordnar utbildningen. Det tryggar situationen för eleverna, bekräftar den praxis som vanligen tillämpas och förtydligar nuläget. Dessutom bör samma rätt gälla elever som får förberedande undervisning och påbyggnadsutbildning.

Med hänvisning till det ovanstående anser kulturutskottet att 9 § i det första lagförslaget kan formuleras på till exempel följande sätt:

Kommunen skall ordna skolpsykolog- och skolkuratorstjänster som ger *elever inom den förskoleundervisning, grundläggande utbildning, påbyggnadsutbildning och förberedande undervisning* som

avses i lagen om grundläggande utbildning (628/1998) tillräckligt stöd och tillräcklig handledning (utesl.) för att förebygga och övervinna sociala och psykiska svårigheter som hänför sig till skolgången och elevernas utveckling. Tjänsterna skall även främja en utveckling av samarbetet mellan hem och skola.

De utbildningsanordnare som avses i 7 och 8 § i lagen om grundläggande utbildning svarar för att eleverna får de tjänster som avses i 1 mom. (Nytt mom.)

Det är viktigt att ansvarsfördelningen mellan de förvaltningar som tillhandahåller tjänster för barn och unga inte fördunklas. Därför framhåller kulturutskottet för social- och hälsovårdsutskottet att hänvisningarna till förvaltningarnas verksamhet i 3 och 8 § i barnskyddslagen och i motivtexten inte får inverka på de nuvarande ansvarsområdena för förvaltningarna.

Vidare föreslår kulturutskottet att social- och hälsovårdsutskottet utreder om anmälningsskyldigheten i 25 § 1 mom. i barnskyddslagen täcker in samtliga privata aktörer som tillhandahåller den morgon- och eftermiddagsverksamhet för skolbarn som avses i lagen om grundläggande utbildning.

Utlåtande

Kulturutskottet anför

att social- och hälsovårdsutskottet beaktar det som sägs ovan.

KuUU 22/2006 rd — RP 252/2006 rd

Helsingfors den 16 januari 2007

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Kaarina Dromberg /saml
vordf. Sade Tahvanainen /sd
medl. Esko Ahonen /cent
Hanna-Leena Hemming /saml
Sinikka Hurskainen /sd
Tuomo Hänninen /cent
Rauno Kettunen /cent

Minna Lintonen /sd
Kirsi Ojansuu /gröna
Seppo Särkiniemi /cent
Jutta Urpilainen /sd
Raija Vahasalo /saml
Unto Valpas /vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Marjo Hakkila.